

Situne Dei

Årsskrift för Sigtunaforskning och historisk arkeologi

2019

Redaktion:

Anders Söderberg
Charlotte Hedenstierna-Jonson
Anna Kjellström
Magnus Källström
Cecilia Ljung
Johan Runer

Utgiven av Sigtuna Museum

Materiella minnen för evig ära. Ett senmedeltida begravningsgarnityr från Mariakyrkan i Sigtuna

Pia Bengtsson Melin
Andreas Olsson

Den medeltida högreståndsgraven bestod inte enbart av själva gravplatsen markerad av en häll eller en gravtumba, utan var en betydligt mer komplex anordning där även det omgivande rummet spelade en betydelsefull roll. Att begravas inne i kyrkan var förbehållet de välbesuttna och ju högre börd och ekonomiska resurser man hade, desto större var chansen att få begravas i högkoret eller östpartiet (Lindahl 1969:9ff).

Den mest åtråvärda platsen var framför högaltaret, som ju i sig betraktades som Kristi grav. Det är i framförallt domkyrkor och klosterkyrkor, platser där frälset gärna lät sig begravas, som detta är påtagligt. Denna typ av kyrkor attraherade även personer boende långt ifrån den aktuella kyrkan och det finns tydliga tendenser som visar att olika kyrkor var olika attraktiva som begravningskyrkor över tid. Vadstena klosterkyrka blev till exempel populär under senmedeltiden på bekostnad av Alvastra och Gudhem och kom att bli gravplats åt ätter som Grip, Bonde, Bielke, Natt och Dag, Sture, Tott och Trolle (Lindahl 1969:51). Franciskaner- och dominikanerordnarnas etablering i städerna ledde också till förändringar i begravningsmönstren. En viktig förklaring till detta var hur det kungliga inflytandet såg ut och vilka kloster och konvent som makteliten valde att sponsra under sin livstid och testamentera till efter sin död. Det förekom även att personer begravdes på en plats för att sedan flyttas till en annan. Ibland kunde flera år passera emellan. Ett exempel på detta är hertigarna Erik och Valdemar Magnusson († 1318) som begravdes i Storkyrkan i Stockholm för att senare flyttas till Uppsala domkyrka (Bengtsson & Lovén 2011:9ff).

Det medeltida begravningståget

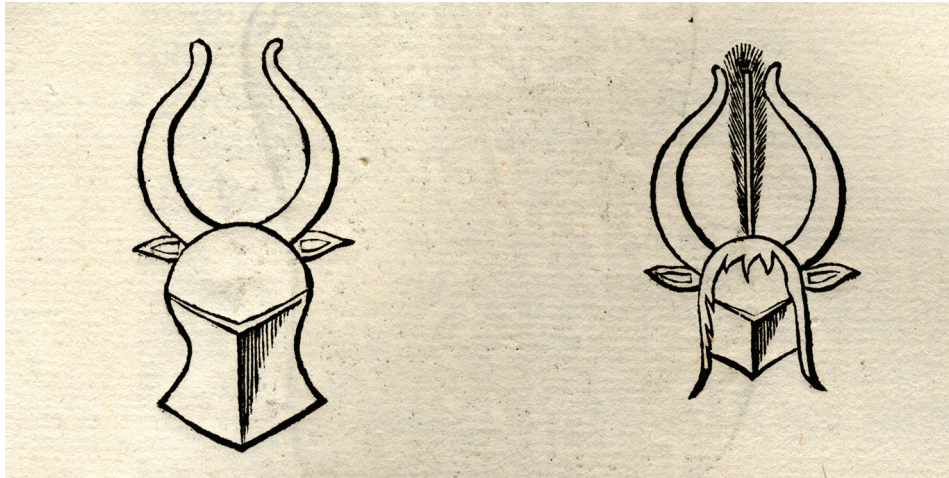
Dödsförberedelser var en viktig del av den medeltida människans andliga liv och en förutsättning för att komma till paradiset efter den obligatoriska tiden i skärselden. I förberedelserna ingick förutom att leva väl och vara botfärdig även att ha skrivit sitt testamente och att ha biktat sig. Dödsögonblicket var tillsammans med födelseögonblicket de tillfällen i en människas liv då hon var som mest sårbar för djävulens

Figur 1. Träsnitt ur Olaus Magnus Historia om de nordiska folken som visar en senmedeltida begravningsprocession.

list och ondska och vid dödsögonblicket gällde det att kunna värja sig mot de ansatser som gjordes från djävulens sida för att försöka vinna den döendes själ. Minnet av den döde var viktigt att hugfästa och levde vidare i de donationer som gjorts till kyrkan, där det så gott som alltid ingick läsning av mässor vid ett specifikt altare. Detta kombinerades med materiella donationer som muralmålningar, textilier, vaxljus, liturgiska kärl och andra föremål. Ett av de sista tillfällena där den dödes betydelse som civil person kunde manifesteras var begravningen, där den dödes börd och betydelse främst kom till uttryck genom begravningsprocessionen. Olaus Magnus (1490–1557) beskriver i sin Historia om de nordiska folken (*Historia de gentibus septentrionalibus*) hur det gick till när en riddare begravdes:

Först kommer ett långt tåg af andliga. Efter dem rider på en pansarklädd häst en man, väpnad från hufvud till fot, närmast framför liket, som hvilar på en präktig bår. Förridaren gifver man ett blottadt svärd att bära i högra handen med fästet lyftadt mot himlen samt hänger på hans rygg den sköld med tillhörande märke, som den döde burit i strid. Allt detta öfverlämna arvingarna tillika med några jordagods såsom en frivillig gåfva till den helgedom, där begrafningen sker. Dock varda hästen, svärdet och vapenrustningen genast till ett skäligt pris återköpta af sagda arvingar; allenast skölden blifver kvar och upphänges på en förnämlig plats i kyrkan, till ett tecken att denne utmärkte man varit boren af en ärorik ätt, och att han redeligen kämpat för Guds ära och för sanning och rätt, samt att de gods, som sålunda tilldelats kyrkan, blifvit af hans egen godvilja och frikostighet skänkta till Herrens tjänst att med evärdlig äganderätt innehafvas (Olaus Magnus, s. 762) (fig. 1).

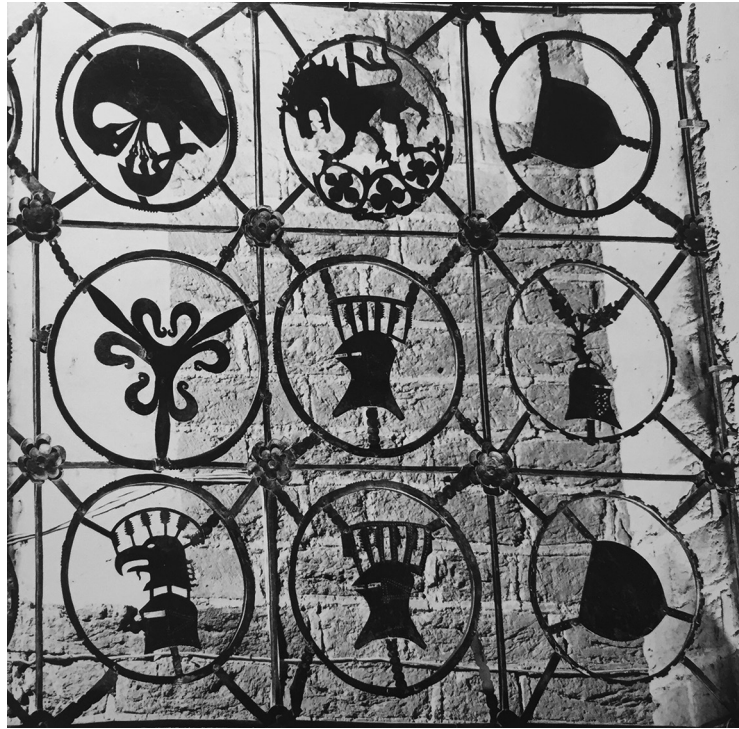
Figur 2. Träsnitt med de två hjälmarna som förstördes i Uppsala domkyrkas brand 1702. Ur Johan Peringskiölds *Monumenta Ullerakerensia cum Upsalia nova illustrata*.

Vi får här viktiga upplysningar om både vad som blev kvar i kyrkan och varför: skölden blev kvar som ett ärominne över den döde och placerades i anslutning till graven ofta tillsammans med den dödes hjälm och svärd. Få av dessa har bevarats till vår tid. Ett av de mest kända exemplen är de föremål i katedralen i Canterbury som visas i anslutning till Edwards, den svarte prinsens, grav. Edvard, som dog 1376, fick med sig hjälm, livklädnad, sköld, svärdsskida och pansarhandskar. I fallet med personer som ansågs som extra fromma, hände det att föremålen kunde få status av relik.

Bevarade svenska begravningsvapen från medeltiden

Redan under högmedeltiden kom man att ersätta hjälmarna och sköldarna med attrapper och detta bruk kom sedan successivt att utvecklas och ligga till grund för de huvudbanér från 1600-talets adelsbegravningar som i stort antal har bevarats i kyrkor och museisamlingar (von Corswant Naumburg 1999:25). Från svensk medeltid finns lite kvar av de minnesmärken som tidigare täckte väggarna i kyrkorna. Mycket har gått förlorat genom okunskap och bränder. Tack vare riksantikvarien Johan Peringskiöld (†1720) känner vi till ett flertal medeltida vapen i Uppsala domkyrka som gick förlorade i den förödande branden 1702, däribland två hornprydda trähjälmar. Den ena av dessa var upphängd till minne av David Bengtsson (Oxenstierna) (†1472) och den andra efter antingen hans bror Arvid eller kusinen Sem Nilsson (Peringskiöld 1719:85, Bengtsson 2010:429). (fig. 2)

Kristdala kyrka i Småland har två sköldar från 1380-talet med ätten Svinakulas vapen bevarade (Raneke 1978:231). I Strängnäs domkyrka finns tre hjälmattrapper och två sköldar bevarade, om än i ganska dåligt skick (Bennett & Bohrn 1974:106). Även i Statens historiska museers samlingar finns ett par sköldar och en hjälmattrapp i trä (Ekhoff 1890:18ff). Denna hjälmattrapp och sköld som vi nedan kommer att diskutera hängde en gång tillsammans i dominikanernas konventskyrka i Sigtuna.

Figur 3. Del av det smidda skranket i Strängnäs domkyrka. Foto: ATA.

Den medeltida frälsegraven

Den medeltida frälsegraven bestod ofta av tre delar: graven i sig med gravhäll eller annat minnesmärke, de olika föremål som placerades i anslutning till denna samt en altarstiftelse dit den döde testamenterat medel för att få mässor lästa för sin själs frälsning (Lindahl 1969:57). Detta var mer frekvent förekommande i kloster- och konventskyrkor än i sockenkyrkor. Till gravens utstyrelse hörde vanligtvis också textilier, i valv och på vägg målade vapensköldar och brinnande ljus (Bengtsson 1999:166, Lindahl 1969:52). Själva gravplatsen kunde också omgärdas av ett skrank. Få nordiska sådana är bevarade från medeltiden. Två skrank i järnsmide från första halv-an av 1400-talet finns dock bevarade i domkyrkan i Åbo, dels i anslutning till det Kijkska gravkoret och dels framför biskopen Magnus Olai Tawasts gravkor (Hellner & Rooth 1960:58f). Från nuvarande Sverige finns ett skrank bevarat i Strängnäs domkyrka som stilistiskt kan dateras till det sena 1300-talet (Andersson 1976:50). I dag har det sin placering uppe på den vid restaureringen 1907–10 rekonstruerade löpgången i norra sidoskeppet. Skrankets storlek, med en längd om 491 cm och en höjd på 124 cm, antyder att det snarare är fråga om ett korskrank som ursprungligen varit placerat nere i själva kyrkorummet och som markerat gränsen mellan långhus och högkor, alternativt mellan långhus och begravningskor. Domkyrkan i Strängnäs var en populär begravningsplats för både andligt och världsligt frälse och kanske har skrankets bildutsmyckning använts för att visuellt relatera till någon eller några av de många frälsegravar som fanns där? I 24 stycken rundlar visas motiv som enhörningar, fåglar, träd och franska liljor. (*fig. 3*)

Figur 4. Guldskinnstäcke från Dalhem i Småland, nu i SHM. Foto: Ola Myrin, SHM.

De bildframställningar som skildras i rundlarna kan samtliga sägas ha en eller annan koppling till ett förfinat levnadssätt och är uttryck för en kontinentalt färgad smak med rötter i den aristokratiska kulturen. Flera avbildningar i rundlarna visar sköldar samt stiliserade hjälmar av åtminstone tre olika typer försedda med hjälmprydnader av olika slag och med ett klart heraldiskt anslag. De nyss nämnda skranken i Åbo uppvisar en snarlik ikonografi. Konsthistorikern Aron Andersson diskuterar i sin skrift om Strängnässkranket hur denna motivvärld förekommer i flera media och material under medeltiden (Andersson 1976:29ff). Liknande utformning med stiliserade djur och figurer i rundlar finns förutom i järn- och guldsmedet även i kalkmålningar och ett antal bevarade textilier från senmedeltiden, bland annat ett täcke från Dalhem i Småland (SHM 23022:25) och en dyna från Sko klosterkyrka i Uppland (SHM 24690:2), båda numera i Statens historiska museers samlingar (fig.4). Dynan från Sko har förmodligen ursprungligen varit en del av ett täcke, men senare återanvänts som stolsdyna (Muntlig uppgift 2019-04-26 från 1:e antikvarie Amica Sundström, Statens historiska museer). Mycket talar för att dessa täcken kan ha legat på gravvårdar eller som altarklädnader på altare i anslutning till frälsegravar. Smidets och textiliernas gemensamma ikonografi skapade en heraldisk inramning till graven och utgjorde tillsammans med begravnings-sköld och hjälmattrapper ett minnesrum i det sakrala rummet där de materiella lämningarna blev det konkret gripbara som förde minnet av den döde vidare på det rent världsliga planet.

Vapengarnityret från Mariakyrkan

Mariakyrkan i Sigtuna har sedan 1250-talet, när ärkebiskop Jarler gravlades där, fungerat som en gravkyrka. I koret, där Jarler vilar i en nischgrav i väggen, har sedan ett flertal personer genom tiderna lagts till sin sista vila. På 1300-talet har sydväggen

Figur 5 till vänster. Norra väggen i koret i Mariakyrkan med höggotiskt arkitektoniskt måleri.

Foto: Pia Bengtsson Melin.

Figur 6 ovan. Vapensköld med oxpanna i Mariakyrkan.

Foto: Pia Bengtsson Melin.

försetts med arkitektoniskt influerat muralmåleri med masverk, vimperger och fialer i höggotisk stil (*fig. 5*). Måleriet ramar in gravarna och förstärker känslan av ett rum i rummet, anspelade på livet efter detta och det himmelska Jerusalem. I kyrkans kor hänger ett stort antal gravminnen från äldre tid. Fornforskaren Martin Aschaneus († 1641), omtalar i sin beskrivning över Sigtuna de många gravminnen som fanns där:

Mechta många gamle Vapner, effter thett gamle sättett af trää okrögta vidlijmadt lereft och leeder, och målade, mykit annorlunda ähnn som nu brukas thenna tijdh, alle wäggjar och pelar fwll hängde ther medh, många af them liggia Nedfallne i wråarna, Som borde medh rätta uppsatte warda... (Aschaneus, s. 20 f).

Ett av dessa vapen som Aschaneus bör ha sett vid sitt besök är en senmedeltida begravningsköld av tartschemodell tillverkad av målat lövträ och försedd med ätten Oxenstiernas vapenbild, en oxpanna (*fig. 6*). Att det finns en oxpanna i vapnet beror

Figur 7. Hjälmatrapp av bemålat och förgyllt trä från Mariakyrkan, nu i SHM. Foto: Ola Myrin, SHM.

på att "Oxenstirn" betyder just oxpanna på tyska. Skölden avser troligen riddaren och riksrådet Bengt Kristiernsson som bodde på Steninge och som dog 1495 (Elgenstierna 1925–36:590f). Någon bevarad gravhäll över Bengt Kristiernsson finns inte och verkar heller inte ha uppmärksammats av någon av 1600- och 1700-talets antikvarier.

Till skölden hör en 79,5 centimeter hög hjälmtrapp av bemålat trä som sedan 1888 ingår i Statens historiska museers samlingar med inventarienummer 8455:3 (fig. 7). Hjälmen inköptes tillsammans med ett flertal andra medeltida föremål, till exempel en bokpulpet, ett ciborium och en broderad ryggsköld från en korkåpa (Medeltidskatalogen, SHM). Att hjälm och sköld hör ihop kunde tidigt fastslås, bland annat på stilistisk basis (Cederström 1903:185f, Lindahl 1969:55).

Hjälmen är tillverkad i lövträ, troligen lind, och målad och förgylld på en grund av kredering och väv, medan bakstycket är av furu. Själva hjälmen är snidad i ett

Figur 8. Stiftarbild
i Tensta kyrka. Foto:
Lennart Karlsson.

stycke och har sedan sammanfogats med det plana bakstycket. Insidan av hjälmen är svartmålad, liksom hjälmfönstren, för att ge intryck av djup och därmed också ge föremålet en ökad plasticitet.

Ovanpå själva hjälmen börjar hjälmprydnaden med en karmosinröd, kalottliknande del målad med ett lätt asymmetriskt fläckigt mönster i mörkbrunt och med urtag för hornen markerade med sniderier tänkta att imitera den sträva, vågiga päls som nötkreatur har kring hornfästena. Det är möjligt att fläckmönstret ursprungligen har varit silverfärgat och med tiden mörknat genom oxidering. Hjälmprydnaden är försedd med rödmålade och elegant svängda horn och öron av trä, varav det ena örat är en rekonstruktion som gjordes 1937 i samband med en konservering (ATA). Baktill på vardera sidan, hänger ett hjälmtäcke, målat i mörkt grönt, som avslutas i två nedhängande långa flikar med uddklippta kanter. Denna typ av bihang, kallat musering, kan ses på en rad medeltida sigill och vapenbilder (Hildebrand 1983:598).

I verkligheten var de ofta tillverkade av läder som målats i de för vapnets korrekta blasonering eller utförda i textil. Textil var mindre hållbart, men förmodligen mycket visuellt tilltalande och effektivt då det lättare materialet följde bärarens rörelser och även fångades upp av vinden under ritt. Denna typ av flikig uddekor förekommer i bildkonsten under 1400-talet ibland hängande ned från axelparti och armar på högre ståndsdräkter och rustningar och går ofta under benämningen ”eklövsfladder”. Ett känt exempel är den stiftarbild av den danske fogden Jösse Eriksson (Lycke) (†1436) som finns på en korstolsgavel i Västerås domkyrka (Ekström 1976:21f). Hjälmtäcket i sig har tolkats som en textilie som ursprungligen bars ovanpå hjälmen som ett skydd mot solens hetta (Friar 1987:231). Det har sedan med tiden i heraldiska sammanhang kommit att få en dekorativ funktion.

Hur kan hjälmattrappen ha sett ut 1495?

I samband med Bengt Kristiernson död och begravning 1495 var förmodligen hjälmattrappen och skölden bara en liten del av en större visuell manifestation i kyrkorummet. Vi vet inte hur det hela arrangemanget såg ut, men vi kan ändå få oss en viss föreställning om hur hjälmen och skölden kan ha sett ut. På hjässpartiet på hjälmattrappen från Mariakyrkan finns nämligen ett litet tapphål som antyder en nu förlorad del. Här bör någonting ha varit fäst. Bengt Kristiernsons sigillbild är känd, men här saknas den dekor som finns hos många andra Oxenstiernors vapenbild, nämligen en uppstickande, hög fjäderbuske mellan de båda hornen (Cederström 1903:188). Det finns dock en del andra vapenbilder från ätten bevarade som kan ge en antydning om hur hjälmprydnaden ursprungligen kan ha sett ut.

Tensta kyrka i Uppland var under medeltiden patronatskyrka för ätten Oxenstierna och ligger inte långt från deras sätesgård Salsta. Här verkade vid mitten av 1400-talet riksrådet Bengt Jönsson (Oxenstierna). Han var en man med höga ambitioner och starka sociala nätverk och var den som bekostade den målningssvit som enligt en inskrift på korets sydvägg utfördes i kyrkan 1437 av målaren Johannes Rosenrod. Bengt Jönsson lät sig avbildas som stiftare på korets norra vägg. Iklädd rustning med stora bjällror och eklövsfladder hängande från skuldrorna knäböjer han framför aposteln Petrus och håller fram en sköld med en oxpanna, ättens vapen (Nisbeth 2004:251f) (*fig. 8*).

Denna sköld är krönt av en blank hjälm försedd med hjälmdekor bestående av en oxpanna med en omlindad kolonnliknande stång krönt av en urna med åtta påfågelfjädrar arrangerade i solfjädersform. Denna detalj är intressant, eftersom den ger vägledning om hur hjälmattrappen från Mariakyrkan en gång kan ha sett ut. På andra framställningar av vapenbilden finns också denna typ av hjälmprydnad, till exempel på försättsbladet till Bengt Jönssons eget exemplar av kung Kristoffers landslag (*Cod. Holm. B 23, fol. 2 v. KB.*), samt på hans sigillstamp som finns bevarad i Statens historiska museers samlingar efter att ha återfunnits vid hans hustru Märta Lydekadotters sätesgård Venngarn på 1600-talet (Inv. nr SHM 202) (*fig. 9*).

Kanske har det i tapphållet på Bengt Kristiernsons hjälmattrapp suttit en stång som avslutats på liknande sätt med påfågelsfjädrar som i Bengt Jönssons vapen? Även den ena av de två hjälmarna som fanns i Uppsala domkyrka före branden 1702 var

*Figur 9. Bengt Jönssons
(Oxenstierna) sigillstamp.
Foto: Ola Myrin, SHM.*

krönt med en stjärtfjäder från en påfågel. Påfågelfjädrar var vanligt förekommande i sigill- och vapenbilder under senmedeltiden, både i Sverige och i övriga Europa. Kanske var det ursprungligen rentav fråga om riktiga påfågelfjädrar som var fastsatta i hjälmstångens topp? Påfågellavel bedrevs på gårdar i både Göta- och Svealand under senmedeltiden och hanarnas långa stjärtfjädrar användes till både solfjädrar och flugvifvor, som dekor på hattar och på tornerhästars mundering (Bernström 1968:612ff). Påfågeln hade tack vare sin skönhet hög status, men kunde ge negativa konnotationer, då den betraktades som en symbol för högmödet.

Det kan också ha varit fråga om en fjäderbuske snidad i trä och målad. Exempel på snidade och målade fjädrar finns under senmedeltiden, bland annat den som Sankt Göran bär i skulpturen i Storkyrkan i Stockholm. Vi kan ialla fall ganska säkert dra slutsatsen att hjälmattrappen i Historiska museet och skölden i Mariakyrkan en gång var upphängda på väggen på samma sätt som skildras i både kalkmålningen, sigillet och bokmålningen: med skölden snett under hjälmen och med dess ena hörn inuti denna. För detta talar det faktum att hjälmattrappen har ett hål i sin nedre framkant som bör ha använts för att fästa skölden vid hjälmen.

Som Cederström redan 1903 konstaterade är själva hjälmattrappen inte särskilt detaljerat skuren. Han bestämde hjälmen till en hjälm för tornerbruk (Cederström 1903:184). Syftet har varit att tillverka en bild och inte en funktionell hjälm, därmed kan också detaljer utelämnas som hade funnits på en riktigt hjälm. Dess grundform är däremot tydlig och avläsbar med den markerade mittlinjen och en synspringa med utskjutande nederkant. Hjälmen smalnar av nedåt och vidgas något i kragen. Man kan konstatera att attrappen väl överensstämmer med en stäckhjälm (ty. stechhelm), en hjälmtyp som uppkom under 1400-talet och som användes in i 1500-talet vid torneringar. "Gestech" eller "fredlig dust" var en tornerform där deltagarna var mer

skyddade och där de red an med trubbig lans. Stäckhjälm blev en del av den specialiserade tornerrustning som användes i dessa torneringar (Capwell 2018:42–49 och 73–76, Gravett 1992:69–91).

Hjälmmodellen är mycket vanligt förekommande i heraldiska sammanhang, liksom bruket av påfågelfjädrar. Bruket av både stäckhjälm och påfågelfjädrar kan betraktas som ganska generella heraldiska symboler i sammanhanget, men kanske ville man också anknyta till det starka symboliska värde som torneringen hade för frälset. Tornerspel ansågs som en typisk ridderlig sysselsättning och Oxenstiernorna med sina anor framstod genom begravningsgarnityret i anslutning till graven som värdiga representanter för riddarståndet. Kopplingen till de ridderliga lekarna fanns då inte bara i den jordiska stunden, utan till sist även i evigheten.

Referenser

- Kungliga biblioteket, Stockholm: *Cod. Holm. B 23, fol. 2 v. KB*.
- Andersson, A. 1976. Strängnäs domkyrkas medeltida korskrank. *Antikvariskt arkiv* 63. Stockholm.
- Aschaneus, M. 1925. Sigtuna och Norrsunda: Tvenne antikvariskt-topografiska manuskript af Martinus Aschaneus utgifna och kommenterade: akademisk afhandling af Gunnar Gihl. *Upplands fornminnesförenings tidskrift*, Band 10, bilaga 1.
- Bengtsson, H. 1999. *Den höviska kulturen i Norden. En konsthistorisk undersökning*. Stockholm.
- Bengtsson, H. 2010. Uppsala domkyrka: VI Gravminnen. *Sveriges kyrkor* 232. Uppsala.
- Bengtsson, H. & Lovén, C. 2011. De heliga hertigarna Erik och Valdemar. *Historisk tidskrift* 131:2.
- Bennett, R & Bohrn, E. 1974. Strängnäs domkyrka: Gravminnen. *Sveriges kyrkor* 159. Stockholm.
- Bernström, J. 1968. "Påfågel", *Kulturhistoriskt lexikon för Nordisk medeltid: XIII*. Malmö.
- Capwell, T. 2010. *Arms and armour of the medieval joust*, utgiven av Royal armouries museum, Leeds.
- Cederström, R. 1903. Ett åminnelsevapen från medeltidens slut. *Studier tillägnade Oscar Montelius 1903 af lärjungar*. Stockholm.
- Corswant von Naumburg, I. 1999. *Huvudbaner och anvapen under stormaktstiden*. Stockholm.
- Ekhoff, E. 1890. Tvenne sköldar från slutet af medeltiden. *Svenska fornminnesföreningens tidskrift* VII:3.
- Ekström, G. 1976. *Västerås domkyrkas inventarier genom tiderna*. Västerås.
- Elgenstierna, G. 1925–36. *Den introducerade svenska adelns ättartavlor*. Stockholm.
- Friar, S. 1987. *A Dictionary of Heraldry*. New York.
- Gravett, C. 1992. Tornerandets olika former, utrustning och teknik. Tornerspelets utveckling. *Riddarlek och tornerspel. Sverige–Europa*. Rangström, L. (red). Stockholm.
- Hellner, B & Rooth, S. 1960. *Konstsmide. Historia och teknik*. Stockholm.
- Hildebrand, H. 1983. *Sveriges medeltid: 3. De högste i samhället*. Stockholm.
- Lindahl, G. 1969. *Grav och rum. Svenskt gravskick från medeltiden till 1800-talets slut*. KVHAA Antikvariska serien 21. Stockholm.
- Medeltidskatalogen, Statens historiska museer, Sökbar via www.historiska.se/data
- Nisbeth, Å. 2004. Målningarna i Tensta kyrka. *Bengt Jönsson (Oxenstierna) och hans värld*. Ferm, O. & Nyström, S. (red). Stockholm.
- Olaus Magnus. 1982 (1555). *Historia om de nordiska folken*. Stockholm.
- Peringskiöld, J. 1719. *Monumenta Ullerakerensia cum Upsalia nova illustrata*. Stockholm.
- Raneke, J. 1978. Två medeltida stridssköldar. *Fornvännen* 229.

Summary

The medieval graves of the nobility consisted not only of the grave itself, marked by a tombstone, but also involved a much more complex construct, where the surrounding setting played an important role. Burial inside a church was reserved for prosperous individuals, and the greater one's financial resources, the greater the chance of being buried in the eastern part of the church. The deceased's shield and helmet were hung up close to the grave. A funeral shield and a wooden helmet originally belonging to the grave of Bengt Kristiernsson (Oxenstierna), nobleman and chancellor of the realm, have been preserved from the Church of St Mary in Sigtuna. Since 1888, the helmet forms part of the collections of the National Historical Museums in Stockholm. The upper part of the helmet ornament is missing, but by comparing it to seals and other preserved items showing the coat of arms of the Oxenstierna family, we can assume a decoration of peacock feathers.